

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/366809034>

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE TARİH KONULARININ ÖĞRETİMİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER: Kavramlar, Düşünme Becerileri, Değerler ve Empati

Book · December 2022

CITATIONS

0

READS

12

3 authors:

Sevgi Coşkun Keskin
Sakarya University

86 PUBLICATIONS 324 CITATIONS

SEE PROFILE

Yusuf Keskin
Sakarya University

54 PUBLICATIONS 437 CITATIONS

SEE PROFILE

Nejla Pehlivan
Sakarya University

2 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

What Does 'Value' Evoke For Children? A Detection Study as to Transferring Values to Daily Life [View project](#)

Tarih bölümü öğrencilerinin tarihsel düşünme becerilerini kullanabilme durumları [View project](#)

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE TARİH KONULARININ ÖĞRETİMİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER:

**Kavramlar, Düşünme Becerileri, Değerler ve
Empati**

Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Doç. Dr. Yusuf KESKİN

Uzm. Nejla PEHLİVAN

Uzm. Kadir KESKİN

Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının
Öğretimi Üzerine Düşünceler: Kavramlar, Düşünme
Becerileri, Değerler ve Empati
Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN
Doç. Dr. Yusuf KESKİN
Uzm. Nejla PEHLİVAN
Uzm. Kadir KESKİN

İmtiyaz Sahibi • Yaşar HİZ
Genel Yayın Yönetmeni • Eda ALTUNEL
Kapak & İç Tasarım • Begüm Pelin MUTLU

Birinci Basım • Aralık 2022 / ANKARA
ISBN • 9978-625-430-536-8

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir. Kaynak
gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir
yolla çoğaltılamaz.

Gece Kitaplığı

Adres: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak Ümit Apt
No: 22/A Çankaya/ANKARA Tel: 0312 384 80 40
www.gecekitapligi.com
gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt

Bizim Buro

Sertifika No: 42488

SOSYAL BİLGİLER DERSLERİNDE TARİH KONULARININ ÖĞRETİMİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER:

**Kavramlar, Düşünme Becerileri, Değerler ve
Empati**

Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Doç. Dr. Yusuf KESKİN

Uzm. Nejla PEHLİVAN

Uzm. Kadir KESKİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	XI
------------	----

BÖLÜM 1

SOSYAL BİLGİLER VE TARİH İLİŞKİSİ

1. GİRİŞ	2
2. SOSYAL BİLGİLER: TANIMI, AMACI VE KAPSAMI.....	2
3. TARİH DİSİPLİNİNİN ÖZELLİKLERİ.....	5
3.1. Tarih Nedir?.....	5
3.2. Tarihin Sosyal Bilimler İçindeki Yeri.....	6
4. SOSYAL BİLGİLER VE TARİH İLİŞKİSİ.....	6
KAYNAKÇA.....	8

BÖLÜM 2

TÜRKİYE’DE TARİH ÖĞRETİMİ VE SORUNLARI

1. GİRİŞ	12
2. TARİH ÖĞRETİMİ NEDİR?.....	12
3. TÜRKİYE’DE TARİH ÖĞRETİMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	13
3.1. II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1918)	14
3.2. Kurtuluş Savaşı Yılları (1919-1922)	15
3.3. Atatürk Dönemi (1923-1938).....	15
3.4. Milli Şef Dönemi (1938-1950).....	17
3.5. Demokrat Parti Dönemi (1950-1960)	18
3.6. Kaotik Dönem (1960-1980)	18
3.7. Askeri Müdahale Dönemi (1980-1990).....	20
3.8. Değişim Dönemi (1990-2000)	21
3.9. Küreselleşme Dönemi (2000’li Yıllar).....	21
4. TÜRKİYE’DE TARİH ÖĞRETİMİNİN SORUNLARI	22
4.1. Tarih Öğretiminin Amaçları	23
4.2. Tarih Öğretim Programının İçeriği.....	24
4.3. Tarih Öğretim Yöntem ve Teknikleri	24
4.4. Sosyal Bilgiler/Tarih Ders Kitapları.....	25
KAYNAKÇA.....	27

BÖLÜM 3
**TARİH ÖĞRETİMİNDE KAVRAMLAR/
KAVRAM ÖĞRETİMİ**

1. GİRİŞ	32
2. KAVRAM VE KAVRAM ÖĞRETİMİ NEDİR?	32
3. KAVRAM YANILGISI NEDİR?	34
3.1. Kavram Haritaları.....	35
3.2. Kavram Karikatürleri	36
3.3. Tahmin-Gözlem-Açıklama (TGA).....	37
3.4. Analogiler	37
3.5. Kavramsal Değişim Metinleri	37
4. TÜRKİYE'DE TARİH DERSLERİNDE KAVRAMLAR/KAVRAM ÖĞRETİMİ	38
4.1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Mevcut Tarihsel Kavramlar ..	38
4.1.1. 2005 Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Tarihsel Kavramlar	38
4.1.2. 2018 Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Tarihsel Kavramlar	42
5. TÜRKİYE'DE TARİHSEL KAVRAMLARIN ÖĞRETİMİNDE YAŞANAN SORUNLAR.....	43
5.1. Tarih Disiplininin Kendisinden/Doğasından Kaynaklanan Sorunlar ..	43
5.2. Tarih Öğretiminde Kullanılan Yöntem/Tekniklerden Kaynaklanan Sorunlar	44
5.3. Tarih Programı ve Ders Kitaplarının Kendisinden/İçeriğinden Kaynaklanan Sorunlar	45
5.4. Yapılan Bilimsel Çalışmaların Azlığından Kaynaklanan Sorunlar	45
KAYNAKÇA.....	46

BÖLÜM 4
**TARİH ÖĞRETİMİNDE DÜŞÜNME/TARİHSEL DÜŞÜNME
BECERİLERİ**

1. GİRİŞ	50
2. DÜŞÜNME VE DÜŞÜNME BECERİSİ NEDİR?.....	51
2.1. 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Verilen Düşünme Becerileri	53
2.2. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Verilen Düşünme Becerileri	53
2.3. Önemli Düşünme Becerileri.....	54
2.3.1. Problem Çözme ve Araştırma	54
2.3.2. Eleştirel Düşünme	55
2.3.3. Yaratıcı/Yenilikçi Düşünme	56

2.3.4. Yansıtıcı Düşünme	57
2.3.5. Karar Verme	58
3. TARİHSEL DÜŞÜNME BECERİLERİ NELERDİR?	58
3.1. Kronolojik Düşünme Becerisi.....	59
3.2. Tarihsel Kavrama (Anlama) Becerisi	60
3.3. Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi	60
3.4. Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi.....	60
3.5. Tarihsel Sorgulamaya Dayalı Araştırma Becerisi.....	61
4. DÜŞÜNME/TARİHSEL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN SOSYALBİLGİLER/TARİH ÖĞRETİMİNDE KULLANIMINA DAİR MEVCUT PROBLEMLER	61
4.1. Sosyal Bilgiler/Tarih Derslerine/Konularına Yönelik Bakış Açısından Kaynaklanan Problemler	62
4.2. Sosyal Bilgiler/Tarih Programları ve Ders Kitaplarından Kaynaklanan Problemler	63
4.3. Öğretmenlerin Aldıkları Eğitim, Öğretim Anlayışları ve Uygulamalarından Kaynaklanan Problemler	63
4.4. Yapılan Bilimsel Çalışmaların Azlığından Kaynaklanan Problemler	64
KAYNAKÇA.....	65

BÖLÜM 5

TARİH ÖĞRETİMİNDE DEĞERLER/DEĞERLER EĞİTİMİ

1. GİRİŞ	70
2. DEĞER VE DEĞERLER EĞİTİMİ NEDİR?.....	70
3. DEĞER EĞİTİMİ YAKLAŞIMLARI	72
3.1. Değer Aktarma Yaklaşımları (Değerlerin Doğrudan Öğretimi)	73
3.1.1. Değer Telkini.....	73
3.1.2. Davranış Değiştirme	74
3.2. Değer Geliştirme/Gerçekleştirme Yaklaşımları	74
3.2.1. Değer Açıklama/Belirginleştirme	74
3.2.2. Değer Analizi	74
3.2.3. Ahlakî Muhakeme	75
3.3. Bütüncül Yaklaşımlar	75
3.3.1. Karakter Eğitimi.....	75
3.3.2. Adil Topluluk Okulları	75
4. SOSYAL BİLGİLER/TARİH DERSLERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ.....	76
4.1. 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Verilen Değerler	77
4.2. 2018 Sosyal Bilgiler Programında Yer Verilen Değerler	78

5. SOSYAL BİLGİLER/TARİH DERSLERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ NOKTASINDA MEVCUT PROBLEMLER.....	80
5.1. Değerler Eğitime Yönelik Yanlış ve Olumsuz Algılardan Kaynaklanan Problemler	82
5.2. Sosyal Bilgiler/Tarih Programları ve Ders Kitaplarından Kaynaklanan Problemler	82
5.3. Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemler	83
5.4. Aile ve Sosyal Çevreden Kaynaklanan Problemler	84
5.5. Kitle İletişim Araçlarından Kaynaklanan Problemler	84
5.6. Okul ve Sınıftan Kaynaklanan Problemler	85
KAYNAKÇA.....	86

BÖLÜM 6

TARİH ÖĞRETİMİNDE EMPATİ/TARİHSEL EMPATİ

1. GİRİŞ	92
2. EMPATİ VE TARİHSEL EMPATİ NEDİR?	92
3. SOSYAL BİLGİLER/TARİH DERSİ VE EMPATİ	97
3.1. 2005 Sosyal Bilgiler Programında Empati/Tarihsel Empati	98
3.2. 2018 Sosyal Bilgiler Programında Empati/Tarihsel Empati	99
4. SOSYAL BİLGİLER/TARİH KONULARININ ÖĞRETİMİNDE EMPATİNİN KULLANILMA DURUMU VE YAŞANAN PROBLEMLER	99
KAYNAKÇA.....	101

ÖNSÖZ

Sosyal bilgiler, içeriğini sosyal bilim disiplinlerinden sağlayan ve özellikle ilkököl ve ortaokul kademelerinde okutulan en önemli derslerden biridir. Sosyal bilgilere içerik sağlayan ana disiplinler tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisidir. Bu üç disiplin içinde en önemlisi şüphesiz tarihtir.

Sosyal bilgiler ve tarih dersleri tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de geçmişten günümüze vatandaşlık eğitiminde birer araç olarak görülmüştür. Bu durumun doğal sonucu olarak da tarih dersleri ile sosyal bilgiler içindeki tarih konuları pratik ve ideolojik kaygılarla kullanılmıştır. Yani bilimsel tarih öğretimi yerine ideolojik ve disiplin dışı bir öğretim anlayışı benimsenmiştir. Cumhuriyet eğitim tarihi boyunca hazırlanan ilkököl ve ortaokul programlarında sosyal bilgiler dersi içinde tarih içeriği dönemlere göre değişmiştir. Amaç -son yayınlanan sosyal bilgiler programlarına gelinceye kadar- hiçbir zaman bilimsel anlamda ve pedagojik içerikli tarih öğretimi olmamıştır.

2000’li yıllara gelindiğinde, MEB tarafından yapılandırmacı eğitim anlayışı benimsenmiş ve tüm öğretim programlarının yenilenmesine başlanmıştır. Yapılandırmacı anlayış doğrultusunda hazırlanan 2005 ve 2018 sosyal bilgiler öğretim programları ile bilimsel ve pedagojik bir tarih öğretimine geçilmiştir. Bu iki programda tarih öğretimi adına daha önceki programlarda doğrudan görmediğimiz yeni öğelere yer verilmiştir. Bunlar içinde en önemli olanlar hiç şüphesi kavram, beceri ve değerlerdir. Fakat bu yeni öğelerin tarih öğretim sürecine entegresi ve uygulamasında birçok sorun bulunmaktadır. Bu çalışmanın ana amacı da bu problemleri betimleyerek çözüm süreçlerine bir nebze de olsa katkı sağlayabilmektir.

Bu çalışma yukarıdaki amaç doğrultusunda altı bölüm şeklinde tasarlanmıştır. İlk bölümde, sosyal bilgiler ve tarih ilişkisi kurulmaya çalışılmış ve tarih disiplininin/konularının sosyal bilgiler içindeki yeri ve önemine değinilmiştir. İkinci bölümde, Türkiye’de sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleştirilen tarih öğretimin tarihsel sürecine ve bu süreçte yaşanan sorunlara yer verilmiştir. Sonraki dört bölümde ise özellikle günümüzde tarih konularının öğretiminde önemli görülen ve birçok problemin mevcut olduğu konulara yer verilmiştir. Bunlar sırasıyla “Kavramlar/Kavram Öğretimi” (3. Bölüm), “Düşünme/Tarihsel Düşünme Becerileri” (4. Bölüm), “Değerler/Değer Eğitimi” (5. Bölüm) ve “Empati/Tarihsel Empati” (6. Bölüm)’dir.

İlk iki bölümün (kavramlar ve tarihsel süreç) yazımında Doç. Dr. Yusuf KESKİN’in, üçüncü bölümün (kavramlar/kavram öğretimi) yazımında Uzm. Kadir KESKİN’in, dördüncü bölümün (düşünme/tarihsel düşünme becerileri) yazımında Uzm. Nejla PEHLİVAN’ın, beşinci bölümün (değerler/değer eğitimi) yazımında yine Doç. Dr. Yusuf KESKİN’in, altıncı ve

son bölümün (empati/tarihsel empati) yazımında ise Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN'in uzmanlık alanlarından yararlanılmıştır. Tüm bölümlerin yazımında araştırmacılar beraber çalışmış olup, bu eserin ortaya çıkışında herkes eşit oranda çaba sarf etmiştir.

Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Doç. Dr. Yusuf KESKİN

Uzm. Nejla PEHLİVAN

Uzm. Kadir KESKİN

BÖLÜM 1

SOSYAL BİLGİLER VE TARİH İLİŞKİSİ

1. GİRİŞ

Sosyal bilgiler, kapsamını tarih, coğrafya, ekonomi vb. sosyal bilim disiplinlerinden alan ve geçmişten günümüze okul programlarında kendine yer bulan önemli bir derstir. Sosyal bilgiler programları ve öğretiminin tarihsel gelişimine bakıldığında zaman zaman farklı disiplinler altında öğretildiği görülmektedir. Bu disiplinler/dersler ülkemizde tarih, coğrafya ve vatandaşlıktır.

Tarihin ister ayrı disiplin olarak, ister sosyal bilgiler adı altında bütünleştirilerek öğretilsin önemi büyüktür. Zira hem Dünya genelinde, hem de Türkiye’de sosyal bilgiler içerikli derslerde en büyük pay her zaman tarihe ait olmuştur. Bu nedenle sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih konularının öğretilmesi üzerine yapılacak çalışmalar ehemmiyet arz etmektedir.

Bu bölümde ilk olarak sosyal bilgiler dersinin tanım, amaç ve kapsamına, ikinci olarak tarih disiplininin özelliklerine, son olarak ise sosyal bilgiler ile tarih ilişkisine yer verilmiştir.

2. SOSYAL BİLGİLER: TANIMI, AMACI VE KAPSAMI

Geçmişten günümüze eğitim kurumları olan okulların en temel amaçlarından biri çocukları iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Bu nedenle okul programlarına çok çeşitli dersler konulmuştur. Çocuklara temel vatandaşlık bilgi ve becerilerini kazandıracak en önemli derslerden biri hiç şüphesiz sosyal bilgilerdir (Moffatt, 1957; Öztürk, 2006).

Sosyal bilgiler kavramı/dersi ilk olarak 1913’te ABD’de kullanılmıştır. Kavrama ait ilk tanımlama ise Dunn (1916) tarafından yapılmıştır. Dunn (1916) tanımlamasında sosyal bilgilerin ana konusunun insan olduğunu, ancak insanın da toplumun bir üyesi olduğunun unutulmaması gerektiğine dikkat çekmiştir. Sosyal bilgilerin okul programlarına girmesi ve bağımsız bir ders olarak okutulması yine aynı ülkede ve aynı yıl (1916) içinde gerçekleşmiştir (Dunn, 1916; Saxe, 1991).

Alan yazına bakıldığında 1916’dan günümüze sosyal bilgilerin tüm dünyada ya disiplinlerarası ve bütünleştirilmiş olarak, ya da bağımsız disiplinler/dersler şeklinde okul programlarında kendine yer bulduğu görülmektedir. Bir asırdan fazladır okul programlarında kendine yer bulan sosyal bilgilerin bu süreçte çok farklı tanımlamaları yapılmıştır (Keskin, 2002). Farklı tanımların yapılmasının nedeni bu dersin içeriğini farklı sosyal bilim disiplinlerinden almasıdır. Diğer bir ifadeyle disiplinler arası ve çok disiplinli bir yapıya sahip olmasıdır (Doğanay, 2005).

Sosyal bilgiler dersine ait tüm dünyada kabul gören ve en eski tanımlamalardan biri ABD’deki Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council for Social Studies [NCSS])’ne aittir. Konsey sosyal bilgileri “*Vatandaşlık*

yeterliliklerini geliştirmek için sosyal ve beşeri bilimleri bir araya getiren bütünlük bir çalışma alanı” (NCSS, 1994: 3) şeklinde tanımlamaktadır. Barth ve Demirtaş (1997: 8) ise sosyal bilgileri evrensel açıdan “...sosyal bilimler ile felsefe ve din gibi diğer alanların, vatandaşlık eğitimi amacıyla bütünlleştirilmesi” olarak ifade etmektedir.

Özkal (2000: 3), Dunn (1916) tarafından yapılan ilk tanımlamaya benzer şekilde sosyal bilgileri “*Konusu doğrudan doğruya insan topluluklarının örgütlenmesine, gelişimine ait ve bu sosyal grupların bireyi olması dolayısıyla insan hakkındaki tüm bilgiler*” şeklinde tanımlamaktadır. Çağlar (1992) ise aynı kavramla ilgili olarak “Çeşitli sosyal bilim disiplinlerinden ilköğretimin amaçlarına ve çocukların seviye ve ilgilerine uygun olan konuların seçilerek iç tutarlılığı olan bir yapı halinde bir araya getirilmesiyle oluşan bir derstir” ifadelerini kullanmaktadır.

2005 yılında yapılandırmacı anlayışa göre hazırlana ilk sosyal bilgiler dersi öğretim programında ise şu tanımlama yer almaktadır (MEB, 2011: 4):

...bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fiziki çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi.

Sosyal bilgilere ait olan yukarıdaki tanımlamalar incelendiğinde; hepsinin temelde ortak noktalara vurgu yaptığı görülmektedir. Bu ortak noktalardan, ilki bu dersin içeriğini sosyal ve beşeri bilimlerden aldığıdır. Diğer bir ortak nokta, bu bilimlerden alınan bilgilerin çoğunlukla disiplinlerarası bir tarzda ders içeriğine yansıtılmasıdır (Keskin, 2021). Son ve belki de en önemli olan ortak söylem ise ne olursa olsun bu dersin öznesinin insan olmasıdır. Ayrıca çoğu tanımda sosyal bilgiler dersinin vatandaşlık eğitiminde çok önemli olduğu da vurgulanmıştır. Zaten tarihsel sürece ve bu dersin öğretimiyle ilgili yaklaşımlara bakıldığında bu gerçek net olarak görülebilmektedir.

Geçmişten bugüne sosyal bilgiler dersinin öğretimiyle ilgili temel üç yaklaşım olduğu vurgulanmaktadır. Bunlar sosyal bilgilerin; (1) vatandaşlık aktarımı şeklinde, (2) sosyal bilimler olarak ve (3) yansıtıcı inceleme alanı olarak öğretilmesidir (Barr, Barth ve Sermis, 1977; Barth ve Demirtaş, 1997). Bu yaklaşımlardan ilki olan vatandaşlık aktarımında, sosyal bilgiler dersine pratik bir misyon yüklenmiş ve bu misyon -yukarıda da belirtildiği gibi- bu derse/kavrama ait tanımlamaların çoğunda ortak olarak vurgulanmıştır. Bu yaklaşımda temel amaç kültürel mirası genç nesle

sağlıklı şekilde aktarabilmektir. Öğretmen merkezli ve klasik eğitim uygulamalarının ağırlıklı olduğu bu yaklaşımda toplumun temel inanç ve değerleri çocuklara öğretilmeye çalışılır (Barth ve Demirtaş, 1997).

İkinci yaklaşım olan sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler anlayışında, temel amaç çocukları bir sosyal bilimci gibi yetiştirmektir. Bu nedenle, içerikte sosyal bilimlerin bilgi, beceri ve değerleri yer almaktadır. Bu yaklaşımda da bir öncekinde olduğu gibi vatandaşlık eğitimi esas alınmakta ve çocuklardan etkin vatandaşlık için sosyal bilimlere ait yöntemleri kullanmaları beklenmektedir (Barr, Barth ve Sermis, 1977; Doğanay, 2005).

Üçüncü ve son yaklaşım olan yansıtıcı inceleme alanı olarak sosyal bilgilerde, çocuklardan karşılaştıkları bireysel ve toplumsal problemleri bilimsel süreci ve mantığı kullanarak çözmeleri beklenir. Bu nedenle bu yaklaşımda, çocuklara karar verme, analiz etme ve problem çözme gibi üst düzey düşünme becerilerinin kazandırılması amaçlanır (Barth ve Demirtaş, 1997; Doğanay, 2005).

Yukarıda özet şekilde verilen sosyal bilgilere ait tanımlama ve yaklaşımlar incelendiğinde; bu derse ait amaç ve kapsam net bir şekilde görülebilmektedir. Bu dersin amacının “*akıl yürütme ve karar verme becerileri gelişmiş etkin vatandaşlar yetiştirmek*” olduğu söylenebilir (Keskin, 2021). Nitekim NCSS (1994: 3) bu derse ait amacı “*...toplumsal yaşama katılım için gerekli olan bilgi, beceri ve değerleri içselleştirmiş, demokratik bir bilinç kazanmış etkin vatandaşlar yetiştirmek*” olarak belirlemiştir. Safran (2011: 11) bu dersin amacını “*...bireyin mensubu bulunduğu devletin istediği vatandaş tipini yetiştirmektir*” şeklinde ifade etmiştir. Bu amaç ifadesi gerçekten önemlidir. Zira Dünya üzerindeki farklı ülkelerde okutulan sosyal bilgiler derslerine ait içerikler incelendiğinde, her birinin farklı olduğu ve ülkenin yönetim rejiminden ve ideolojisinden izler taşıdığı görülmektedir (Keskin, 2012a; 2012b; Safran, 2011).

Yukarıda da verildiği üzere, sosyal bilgiler dersinin ve genel olarak Dünya üzerindeki tüm eğitim sistemlerinin temel amacı etkin ve demokratik bireyler/vatandaşlar yetiştirmektir. İşin aslı eğitim sistemlerinin ve kurumlarının demokratik bireyler yetiştirmek gibi bir hedefi hiç olmamıştır. Bu tür hedefler, genel ve soyut hedeflerin içine serpiştirilmiş göz boyamadan öteye geçemeyen hedeflerdir (Keskin, 2012b). Çünkü her zaman asıl hedef; “*ideolojik yapılanmayı içselleştirecek bireyler yetiştirmek*” olmaktadır (Yapıcı, 2004). Okullarımızda zorunlu olarak okutulan sosyal bilgiler ve tarih dersleri/konuları bu söylemin bariz örnekleridir. Cumhuriyet döneminde kullanılan/okutulan tüm sosyal bilgiler ve özelde tarih dersi programları ve ders kitapları yayımlandıkları/uygulandıkları dönemin felsefi ve ideolojik anlayışını yansıtmaktadırlar (Keskin, 2012b).

Sosyal bilgiler dersine ait içerik/kapsam da -yukarıda belirtildiği gibi-